

Гуцульщина
національний природний парк

№1-2 (86-87)
2024 РОКУ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК

ГУЦУЛЬЩИНА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

Іванов Павло Сергійович, директор Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Більше трьох років працював начальником Державної екологічної інспекції Столичного округу, два з яких, під час повномасштабного вторгнення країни агресора на територію України. 24 лютого 2022 року вступив до лав територіальної оборони м. Києва та брав участь в обороні об'єктів критичної інфраструктури столиці.

Повернувшись до обов'язків начальника Інспекції, неодноразово виїжджав на місця екологічних злочинів внаслідок військової агресії на Київщині.

Має три вищі освіти, одна з яких екологічна. Захистив магістерську кваліфікаційну роботу на тему «Екологічний аналіз впливу промисловості Київського регіону на стан довкілля» та отримав ступінь магістра в НУБіПУ.

Бере активну участь у національних форумах з питань поводження з відходами, управління природно-заповідним фондом, реформи екоконтролю.

**Пресслужба
МІНДОВКІЛЛЯ**

7 липня - день працівника природно - заповідної справи України

Шановні працівники Національного природного парку «Гуцульщина», 7 липня в Україні відзначається День працівника природно-заповідної справи. Дозвольте щиро привітати Вас з нагоди професійного свята. Це свято всіх, хто прагне зберегти природу і присвячує цій справі все своє життя.

Спільними зусиллями та щоденною наполегливою працею ми оберегаємо найцінніші природні комплекси та об'єкти, проводимо наукову, рекреаційну, еколого-освітню роботу, виховуючи у громадян почуття любові та дбайливого ставлення до рідної природи.

Дякую кожному працівнику НПП «Гуцульщина» за невтомну працю та відданість збереженню природних багатств, які надихають і захоплюють.

Перекоаний, що завдяки Вашим зусиллям та досвіду, ініціативності та творчій думці, буде забезпечено не лише збереження унікальних природних комплексів, а й подальший розвиток природно-заповідного фонду.

Бажаю Вам міцного здоров'я, натхнення, добробуту, гармонії, вагомих результатів на природоохоронній ниві та нових професійних звершень у цій нелегкій благородній справі!

Низький уклін та безмежна вдячність інспектору з охорони природно-заповідного фонду НПП «Гуцульщина», солдату ЗСУ, Олександру Шевчуку, а також всім захисникам України, які ризикуючи власним життям зі зброєю в руках відстоюють свободу і незалежність України.

Ми усі одне ціле величної нації. Ми переможемо, бо правда за нами і хай в цьому допоможе нам Господь Бог! Слава Україні!

Юрій СТЕФУРАК,
директор Національного природного парку
«Гуцульщина»

Природно – заповідний фонд України – це спадок, який ми передаємо новому підростаючому поколінню. Нашими спільними зусиллями, ми зберігаємо та відтворюємо біологічне різноманіття Карпат, охороняємо природу, створюючи, таким чином, довготривалі інвестиції в майбутнє та позитивний імідж країни на міжнародній арені.

З нагоди 22-гої річниці створення Національного природного парку «Гуцульщина», працівниками парку та філії «Кутське лісове господарство», було висаджено 80 саджанців рідкісної сосни кедрової європейської (*Pinus cembra* L.) на скельних розсипах Космацького лісництва.

Сосна кедрова європейська деревний вид родини Соснові

(*Pinaceae* L.), секції Кедрові сосни (*Cembrae* Spach). Природний ареал поширення виду - Альпи та Карпати. На території України природно зростає в Карпатах у висотному діапазоні 900–1600 м н. р. м. Вид включений до списків Червоної книги України.

Найбільші угруповання цього виду зафіксовані на території заповідника «Горгани» та Карпатського НПП. На території НПП «Гуцульщина» природно росте в околицях г. Лисина Космацька (21 кв. Космацького лісництва), а також, в штучних насадженнях довкола г. Грегит (29 кв. Космацького лісництва). Тут інтенсивно плодоносить, а під його пологом зафіксовано велику кількість підросту.

Сосна кедрова європейська поширена в скельних розсипах III-V категорій ямненського пісковику, на яких росте ще з часів плейстоцену, а тому, в Карпатах є реліктом, тобто видом з минулої геологічної епохи.

Національний природний парк «Гуцульщина» з 2015 року реалізує науково-дослідну тему «Відтворення аборигенних деревно-чагарникових видів рослин». Серед цих видів є сосна кедрова європейська. Висадка саджанців

– результат довготривалих досліджень та практичних експериментів, щодо вивчення та відтворення цього рідкісного реліктового виду.

Олег Погрібний,
начальник науково-дослідного відділу НПП «Гуцульщина»

Обстеження синичників

Науковцями НПП «Гуцульщина» проведено весняні обстеження синичників. У першій половині травня обстеження проводилися у Старокутському (хр. Голиця, ур. Дубина) та Косівському ПНДВ (поблизу ур. Двірок), у другій половині травня - в середньогірній частині парку під г. Грегит.

У результаті виявлено, що на хр. Голиця заселеність синичників низька, всього 10% на відміну від дубини, де зайнятість синичників сягає 82%. Серед дуплогнізdnих

птахів тут загіздилися три види синиць та повзики. Окрім птахів, синичники активно використовують для формування кубла соні горіхові.

Цікаво, що деякі птахи тільки будували гнізда, а інші вже відклали яйця і висиджували їх. Крім того, в низці гніздівель були пташенята різного віку - від одного до декількох днів від вилуплення. А до кінця II декади травня, у більшості синичників Старокутського і Косівського ПНДВ, вже відбувався виліт пташенят.

На відміну від передгір'я та низькогір'я, у середньогір'ї 18 травня відмічено тільки початок будівництва гнізд у 12 синичниках, у чотирьох - кладки яєць (переважно синиць) і більша частина синичників (34) ще взагалі були порожні.

Стелла ФОКШЕЙ,
науковий співробітник
НПП «Гуцульщина»

Весняна пора - це саме той час коли основну увагу слід приділити посадці дерев. Кожне посаджене, дбайливо вирощене та збережене дерево - це вклад у розвиток зеленої скарбниці України та цінний дарунок майбутньому поколінню.

На виконання Указу Президента України від 07.06.2021 №

228 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів», в НПП «Гуцульщина», весною 2024 року, було висаджено 900 дерев.

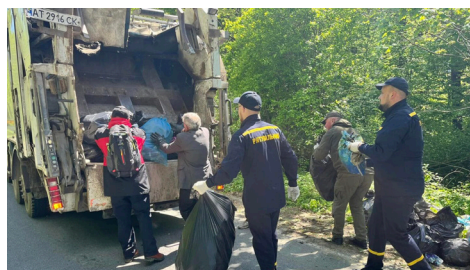
При виборі порід для посадки, враховувалися лісорослинні умови, біоекологічні особливості порід та їх взаємовідносини між собою і з середовищем, категорію лісокультурної площі. Для садіння використовувався посадковий матеріал ялиці білої та бука лісового. Ці культури вирощено у власному розсаднику парку. А насіння заготовлялося у місцях розміщених якомога ближче до лісокультурних площ, що відповідає вимогам лісонасінного районування.

Закликаємо всіх жителів нашого краю спільними зусиллями робити все можливе для того, щоб в наших лісах з кожним роком збільшувалася кількість посаджених дерев.

Андрій МАТІЙЧУК,
начальник відділу
державної охорони ПЗФ
НПП «Гуцульщина»

Чисто не там, де прибирають, а там, де не сміять

Досить часто ми можемо почути, чи прочитати про проблеми із сміттям, які охопили наш край. Гори сміття ми бачимо всюди - на берегах річок, у лісах, придорожніх смугах, просто на вулицях наших населених пунктів. Ніхто не повинен забувати про благоустрій у своїх містах, селах, садибах та поза їх межами. Часто звинувачуємо когось, мовляв, не дивилися, не прибрали. Насправді, слід розпочинали з самого себе.

У квітні, з нагоди Всеукраїнського Дня Довкілля, Національний природний парк «Гуцульщина», спільно з Благодійним Фондом «UANIMALS», організували прибирання від сміття території придорожньої смуги на ділянці

Косів - Пістинь (дорога Р-24), що відноситься до Косівської міської ради, Івано-Франківської області.

Участь у прибиранні взяли працівники Національного природного парку «Гуцульщина», Косівського РВ ГУ ДСНСУ в Івано-Франківській області, Косівського гірського пошуково-рятувального пункту, а також волонтери БО БФ «UANIMALS».

Від кожного з нас залежить: бути йому чистим і привабливим, чи заваленим нетлінними рештками побутових відходів життєдіяльності людини.

Адміністрація
НПП «Гуцульщина»

У співпраці із Фондом «Пуца Ромінська», НПП «Гуцульщина» реалізував проєкт «Україна – Національний природний парк «Гуцульщина»: неформальна освіта з акцентом на місцеві природні та культурні ресурси». Проєкт отримав підтримку в рамках програми «Ми підтримуємо Україну - осінній набір 2023» за фінансування Фонду «Освіта для демократії» та Польсько-Американської Фундації.

У цьому році для учасників проєкту, дітей місцевих жителів та внутрішньо переміщених осіб, були проведені тематичні заняття «Гуцульський кінь», «Мчи, мій коню, мчи» та «Коні мої». Також, важливим етапом реалізації проєкту стали заняття із оздоровчої верхової їзди для дітей, що мають особливі освітні потреби та дітей з інвалідністю.

В рамках проєкту створено експонати присвячені тематиці гуцульського коня та конярству загалом. В результаті реалізації проєкту вдалося хоча б на деякий час відволікти дітей від тривожних думок сьогодення. Юні учасники із задоволенням спілкувалися із кіньми гуцульської породи,

фотографувалися, обіймали і годували їх. А ще, освоювали знання про догляд за цими тваринами та дізнавалися багато нової і корисної інформації.

Сподіваємося, співпраця із Фондом «Пуца Ромінська» триватиме. І нам вдасться реалізувати ще чимало цікавих проєктів, які так необхідні для формування нових знань та емоційного розвантаження у наш час.

Марія ПАСАЙЛЮК,
заступник директора з наукової роботи НПП «Гуцульщина»,
координатор проєкту

В рамках угоди про співпрацю між Nadlesnictwo Augustow (Польща) та Національним природним парком «Гуцульщина» щодо реалізації проєкту «Puszcza Augustowska i bartnictwo szansą na uratowanie ostatniej ostoi rodzimej pszczoly augustowskiej. LP- lasy pszczolom pszczoly lasom», українська делегація у складі директора НПП «Гуцульщина» Юрія Стефурака, заступника директора - начальника відділу ГТЗ та ТО Романа Баранюка, начальника науково-дослідного відділу Олега Погрібного, начальника відділу рекреації Надії Копер, з 10 по 16 березня з робочим візитом відвідали Республіку Польща.

Основною метою візиту була участь у заключній конференції проєкту, підбиття підсумків багаторічної роботи із збереження популяції диких джвіл, а також, напрацювання подальших шляхів співпраці, як і з польською стороною, так і з литовськими колегами, щодо збереження біорізноманіття.

Програма візиту була дуже насиченою та цікавою. Окрім участі в конференції, українська делегація мала змогу відвідати природні резервати Nadlesnictwa Augustow, побачити кращі

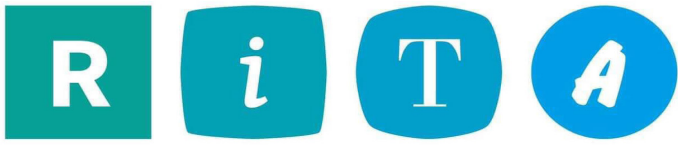
практики охорони природи в Nadlesnictwo Plaska, ознайомитися із досвідом відтворення глушця в Nadlesnictwo Glebokі Brod, перебувати в музеях та інших рекреаційно-туристичних об'єктах Wigierskiego Parku Narodowego.

В останній день візиту, партнери проєкту з польської, литовської та української сторони, відкрили символічний «Міжнародний зруб дружби» та прогулялися набережною озера Necko.

Дякуємо директору Nadlesnictwa Augustow Adamu Sienko, польським партнерам за теплий прийом і отриманий досвід, надіємося на подальшу співпрацю та щиро запрошуємо до Карпат.

Надія КОПЕР, начальник відділу рекреації НПП «Гуцульщина»

Region in Transition

На базі НПП «Гуцульщина» відбулася конференція з питань доступності національних природних парків для осіб з інвалідністю. Конференція проводилася у рамках міжнародного проекту «Україна: національні парки доступні для людей з обмеженими можливостями», який реалізується у співпраці із Park Krajobrazowy Puszczu Romincka (Ландшафтний парк «Пуща Ромінська», Республіка Польща, директор Яромір Краєвський/ Jaromir Krajewski) та співфінансується Польсько-Американським Фондом Свободи в рамках програми RITA – «Зміни в регіоні», яку впроваджує Фонд «Освіта для демократії».

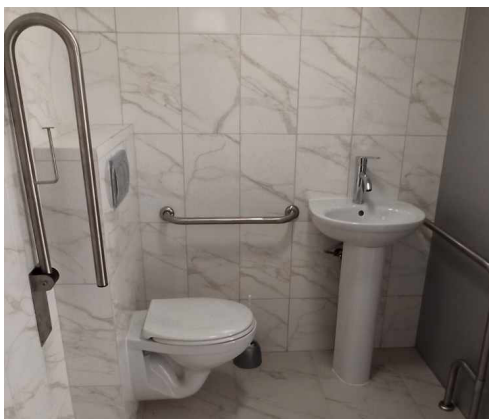
У конференції взяли участь представники національних природних парків Карпатського регіону та Республіки Польща, представники місцевої влади, соціальних служб, вчителі, фахівці, що займаються питаннями реабілітації і відновлення, а також, особи з інвалідністю та опікуни дітей з інвалідністю.

Потреба удосконалювати інфраструктуру парків, еколого-просвітницьких стежок, запроваджувати нові підходи та концепції задля повного розкриття природоохоронних територій

для осіб з обмеженими можливостями - є прерогативою сучасного суспільства, адже ці групи населення вразливіші порівняно з іншими. Доступність паркової території та інфраструктури для осіб з інвалідністю – питання, яке гостро постає перед керівниками бюджетних установ, як і з фінансової точки зору, так і з точки зору практичного впровадження.

Війна, розв'язана російською федерацією, систематичні обстріли мирного населення, на жаль, тільки збільшують кількість людей, які постраждали від цього свавілля та зазнали різного роду уражень. Тому, кожен із учасників заходу долучився своїми знаннями та ідеями до розробки методів покращення доступності заповідних територій для людей з обмеженими можливостями. Зазначені ініціативи будуть враховані при написанні методичних рекомендацій, які дозволять уніфікувати та систематизувати зусилля різних парків в цьому напрямі, підвищити доступність національних парків для осіб з обмеженими можливостями.

Марія ПАСАЙЛЮК,
заступник директора з наукової роботи
НПП «Гуцульщина»,
координатор проекту

Фенологічні явища – один з найцікавіших природних процесів, за яким обов'язково потрібно вести постійне спостереження.

Щороку фіксуємо кліматичні зміни до яких швидко адаптуються рослини. Якщо у 2023 році вегетація рослин починалася дуже рано, на початку січня, через теплий безсніжний грудень, то зниження температур у лютому і квітні – призупинило цей процес.

У 2024 році весна також рання, хоч вегетація розпочалася у лютому, стійкий довготривалий сніговий покрив не утворювався, сильних морозів не було. Першого лютого починав цвісти первоцвіт безстеблій, що на місяць пізніше ніж минулого року. У лютому денні температури були переважно додатними, тому вегетація йшла дуже активно. П'ятого лютого спостерігали цвітіння підсніжника білосніжного, проте пагони рослин тільки почали наростати, що свідчить про дуже швидко вегетацію, яка завершилася плодоношенням через два тижні. У середині лютого зацвів підбіл звичайний (мати-й-мачуха), а наприкінці місяця спостерігалося квітування медунки лікарської, печіночниця звичайної, білоцвіту весняного. У березні випав сніг, але швидко

Рис. Вегетація січень - травень 2024:

1. цвітіння кремени білої; 2. цвітіння булатки великоквіткової у травні; 3. цвітіння наперстянки великоквіткової у травні; 4. цвітіння арніки гірської.

розтанув. Таким чином, вегетація практично не переривалася, як минулого року, хоча й почалася пізніше, але проходила швидше, тому всі терміни цвітіння змістилися на більш ранній період. У середині березня спостерігалося цвітіння зубниці залозистої, кремени білої, калюжниця болотної, петрового хреста лускатого. У цей же час зацвіла анемона дібровна, яка переважно починає масове цвітіння не раніше квітня.

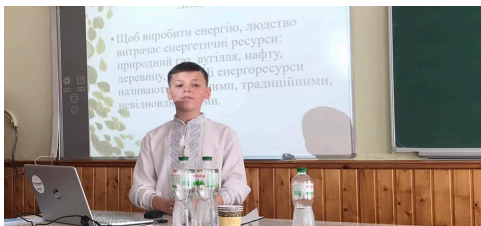
Через аномально високі температури і високий рівень зволоження, у квітні спостерігається масове цвітіння орхідей, якому не перешкодила навіть посуха у травні.

Терміни цвітіння у орхідних цьогоріч також скорочені. Наприкінці травня спостерігаємо квітування літніх видів, таких як наперстянка великоквіткова і арніка гірська. На початку червня зацвіла липа серцелиста, дозріли шишки сосни кедрової європейської у середньогір'ї, що раніше спостерігалося у липні.

Отже, кліматичні зміни дуже суттєво впливають на фенологічні ритми рослин, терміни і тривалість цвітіння та вегетація загалом.

Марія ТОМИЧ,
завідувач лабораторії екологічного моніторингу
НПП «Гуцульщина»

II-зліт юних дослідників-краєзнавців Гуцульщини «З наплічником і любов'ю в серці по Гуцульщині»

Жага до знань, дослідницький азарт та допитливість, творчий пошук юного покоління – ось, що по справжньому надихає та дає тверду впевненість у завтрашньому дні.

На базі Кутського ліцею, відбувся II-зліт юних дослідників-краєзнавців Гуцульщини «З наплічником і любов'ю в серці по Гуцульщині».

З вітальним словом до учасників зльоту виступив директор НПП «Гуцульщина» Юрій Стефурак, зазначивши, що сьогодні, як ніколи, є дуже важливим розвиток творчого та наукового потенціалу молоді, а також, наголосив на важ-

ливості вивчення історії рідного краю для майбутнього.

Працівники відділів науки, еколого-освітньої роботи, рекреації оцінювали досягнення юних краєзнавців у трьох секціях: «Історія Гуцульщини», «Географічні дослідження» та «Культурна спадщина».

Хотілося б відзначити, величезний потенціал та вагому роботу кожного учасника заходу, адже всі вони провели значні наукові, творчі та практичні дослідження, достойно та на високому рівні презентували свої проекти.

Відділ еколого-освітньої роботи

Дослідник Гуцульщини Станіслав Вінценз писав: Де гуцул, там і кінь... Не було б людини в горах, в чорних пущах і золотих великих полонинських шапках, якби, не кінь...

НПП «Гуцульщина» вже багато років успішно впроваджує ініціативу зі збереження та розмноження коня гуцульської породи, маючи у своєму господарстві

близько десятка тварин. З початку роботи центру гуцульського коня «Гуцулик», наші коники користуються великою популярністю як серед місцевого населення, так і туристів. Парк активно надає послуги з навчання верхової їзди, катання верхи, оздоровчої верхової їзди, катання в бричках. І ці послуги стають дедалі популярнішими.

А нещодавно, фахівцями відділу рекреації спільно із екоосвітя-

нами та службою державної охорони, прознаковано та частково розчищено малий кінний маршрут Дубиною.

Маршрут кільцевий, починається і завершується біля контори Старокутського ПНДВ НПП «Гуцульщина». Протяжність 3,5 км. Знакування - синя марка на білому фоні. Маршрут пролягає лісовою дорогою серед величних дубів та доступний не тільки для прогулянок верхи, але і для катання кінною бричкою.

Особливо цікавою прогулянка буде весною, у період цвітіння первоцвітів. У подальшому планується прознакувати ще один, більш тривалий, кільцевий кінний маршрут, встановити інформаційні стенди та відремонтувати місток через потічок.

Юлія СТРИНАДЮК,
заступник начальника
відділу рекреації НПП
«Гуцульщина»

Оздоровча верхова їзда

НПП «Гуцульщина» у центрі гуцульського коня «Гуцулик», вже другий рік поспіль активно приймає військовослужбовців, що перебувають на відпочинку та реабілітації у таборі для бійців АТО «З любов'ю в серці» за підтримки ГО «ЗА ПОКЛИКОМ СЕРЦЯ».

Ефективний метод допомоги та реабілітації, відновлення психоемоційного стану військовослужбовців України, які брали участь у бойових діях, перебували в полоні або дістали поранення – це оздоровча верхова їзда. Коні позитивно впливають на людину, тому що рухи тварини мають вплив на центральну нервову систему, психоемоційний стан, м'язи, хребет. Під час ходьби кінь має своєрідну амплітуду рухів. При контакті з ними маємо розслаблений стан, тому що температура тіла коня є вищою за людську і м'язи стають м'якшими. Оздоровча верхова їзда сприяють розвитку таких особистісних якостей: уважність, швидкість реакції, подолання страхів, порятунк від агресії, збудливості нервової системи, замкнутості, депресії. Підхід до реабілітації військових після полону, поранень та людей з особливими потребами різняться. Перебування поруч з цими благородними тваринами, не потрібно жодних слів. Вони допомагають відійти від реальності та поринути у світ, де забуваєш про проблеми та накопичуєш по-

зитивні емоції. При спілкування з кіньми кожен має можливість обіймати, пестити, чистити коника.

Ми раді, що можемо долучитись до роботи з реабілітації наших військових, адже спілкування з конями та верхова їзда, це новий та позитивний досвід для них, який здатен відновити їхній ресурс до повноцінного життя.

Ірина СТЕФУРАК,
науковий співробітник лабораторії екологічного моніторингу НПП «Гуцульщина»

Франкфуртське зоологічне товариство активно підтримує еколого-освітню діяльність установи і впровадження найкращих практик роботи з відвідувачами, зокрема, школярами.

У квітні працівники відділу еколого-освітньої роботи

та рекреації Національно природного парку «Гуцульщина», разом із колегами з трьох інших парків Карпатського регіону, взяли участь у триденному тренінгу «Інтерпретація природи». Захід організований Франкфуртським зоологічним товариством спільно з Державною екологічною академією післядипломної освіти.

Навчальна програма включала теоретичні та практичні заняття, спрямовані на надання якісних послуг з інтерпретації природної та культурної спадщини для будь-якої аудиторії.

Впродовж тренінгу всі учасники активно працювали над вдосконаленням комунікативних на-

вичок, опанували мистецтво інтерпретації, вчилися складати власні інтерпретаційні програми та пробували ефективні інтерпретаційні підходи у роботі з аудиторією.

По завершенні тренінгу кожна установа отримала від Франкфуртського зоологічного товариства набір дослідника, щоб проводити цікаві практичні дослідження із дітьми на природі.

Щиро дякуємо Франкфуртському зоологічному товариству в Україні//FZT Ukraine за багаторічну підтримку та співпрацю.

Уляна БАГРІЙЧУК,
начальник відділу
еколого - освітньої роботи
НПП «Гуцульщина»

Екопростір «Без стін»

Екопростір «Без стін» - це екологічно орієнтоване середовище для навчання та дозвілля на відкритому повітрі, де діти можуть взаємодіяти з природою, вивчати місцеве біорізноманіття та брати участь у різноманітних екологічних заходах.

У Рожнівському ліцеї «Гуцульщина» імені Ф. Погребенника відбулася презентація проекту «Освітній екопростір «Без стін», який реалізовано за ініціативою БО БФ «Центр громадських ініціатив» за фінансової підтримки Лісової служби США.

Партнером проекту виступив Національний природний парк «Гуцульщина». Зокрема, фахівці відділів еколого-освітньої роботи та рекреації, в рамках реалізації проекту, допомагали в організації екологічних заходів, надавали консультації щодо створення екологічно розвиваючого середовища, взяли участь в заключній конференції проекту, яка відбулася в Закарпатті 19-21 березня. А під час презентації, для запрошених гостей та учасників клубу «Юні лісо-

ві рейнджери», провели цікавий майстер-клас з арт-терапії природними матеріалами.

Для проведення занять в екопросторі, працівниками парку було презентовано роздатковий матеріал на екологічну тематику (наліпки, буклети, розмальовки та ін), а також, саджанці туї кулястої (*Thuja occidentalis* L.) для озеленення території ліцею.

Завжди радіємо втіленню подібних ініціатив та маємо надію на подальшу співпрацю щодо реалізації спільних проєктів, проведення екозаходів, формування екологічної свідомості підростаючого покоління.

Відділи еколого-освітньої роботи та рекреації НПП «Гуцульщина»

До Міжнародного Дня захисту дітей, в Національному природному парку «Гуцульщина» відбулись цікаві та пізнавальні заходи для дітей Косівської та Кутської громад, що межують з Парком. Більше 80 дітей провели цікаве дозвілля на території Парку, взяли участь у культурних, еколого-просвітницьких заходах, організованих фахівцями НПП «Гуцульщина».

Дозвілля розпочалося з екологічного квесту, діти, граючись, пройшли маршрутом виконуючи різні завдання на екологічну тематику. Під час екозаняття «Флора та фауна Косівщини», діти дізналися цікавинки про рослини та тварин, які зустрічаються на

території парку. У місці об'явлення Богородиці, що в урочищі «Скалка», відбувся молебень за українське військо та Україну, зі сльозами на очах діти просили мирного та спокійного життя без сирен.

У науково-просвітницькому центрі НПП «Гуцульщина», всіх присутніх ознайомили з виставковими експозиціями кімнат природи та музейно-креативного простору «Гуцульська Світлиця». В Гуцульській світлиці діти охоче взяли участь в арт-терапії з використанням природних матеріалів, де мали можливість дати волю своїм креативним ідеям, весело малювали та посміхалися. Також відвідали центр гуцульського коня «Гуцулик», покаталися на конях та відчували себе в ролі вправного вершника.

ка. Співпраця з молоддю завжди у пріоритеті для нас, адже навчивши підростаюче покоління любити та шанувати природу, ми забезпечимо світле, майбутнє держави.

Діти - наше майбутнє!

Ольга ДИМЧЕНКО,
провідний фахівець відділу
еколого - освітньої роботи
НПП «Гуцульщина»

Акція «Голос дітей»

4 червня вся Україна відзначає День пам'яті дітей, які загинули внаслідок російської агресії.

Не могли залишитися байдужими і працівники Національного природного парку «Гуцульщина», які спільно із Косівською районною військовою адміністрацією

долучилися до Всеукраїнської акції «Голоси дітей», ініційованою Оленою Зеленською.

Захід відбувся на Маєтці Святого Миколая та розпочався із паннахиди за маленьких українців, чиє життя забрала війна. На заході були присутні: Наталія Кучма, керівниця департаменту фінансів облдержадміністрації; Юрій Стефурак, директор Національного природного парку «Гуцульщина»; в.о. голови Косівської районної військової адміністрації Василь Жмендак; керівник апарату райдержадміністрації Ірина Іванишин; працівники косівської РДА та парку.

Своїми переживаннями та спогадами про війну поділилися діти

із Херсонщини, чії домівки на той час опинилися під окупацією. Діти із сльозами на очах просять Бога про мир та перемогу.

Спільно із дітьми та молоддю прифронтових територій, які зараз перебувають на Косівщині та взяли участь у заходах, посадили пам'ятне дерево, на яке почепили символічні дзвіночки.

Працівниками парку для гостей проведено екскурсію будиночком Святого Миколая та майстер-клас з виготовлення ангелика.

Схиляємо голови в скорботі за невинно полеглими душами українських дітей.

Уляна БАГРІЙЧУК,
начальник еколого - освітньої
роботи НПП «Гуцульщина»

Щаслива сторінка нашого життя, коли всі кольори яскраві, а до казки можна доторкнутися рукою.

Двічі на рік на території Національно природного парку «Гуцульщина» оживає казка, до якої може доторкнутися рукою кожна дитина і навіть дорослий.

9 травня в еколога – просвітницькому центрі «Маєток Святого Миколая» Національно природного парку «Гуцульщина» були організовані заходи, присвячені святу Весняного Миколая.

В цей день християни східного обряду вшановують пам'ять перенесення мощей Святителя Миколая з Мир Лікійських у місто Барі.

Святкове дійство розпочалося із молебню до Матері Божої з пасхальними особливостями, який очолив настоятель храмів Благовіщення Пресвятої Богородиці та Успіння Пресвятої Богородиці с.Пістинь митрофорний протерей Петро Дяків. Присутні піднесли щирі молитви за Українську державу і наших воїнів-захисників, за перемогу над ворогом і настання в Україні справедливого

миру.

Відвідувачі мали змогу побачити та почути талановитих вихованців вокальної студії Будинку культури та дозвілля Косівської міської ради - Ванессу Готич, Анастасію Гордій, Маргариту Копильців, Софію Грималюк та Анастасію Матійчак (керівник Тетяна Бойчук). Учасники культурно-мистецької програми представили великодні гаївки, патріотичні пісні, вокальні твори, присвячені прийдешньому Дню матері, а також, пісню про Миколая.

Діти, які завітали на свято до Маєтку, взяли участь у захоплюючому майстер-класі із виготовлення великодньої писанки.

в рамках свята, проводилися і традиційні для регіону Гуцульщини, особливо у дні Світлого тижня, великодні ігри та забави, в яких охоче брали участь як діти, так і дорослі. А також, співали гаївки та великодні пісні.

Віримо, що в найближчий час, з Божою допомогою, над Україною запанує переможний і справедливий мир!

Василь ПАВЛЮК,
начальник відділу РВВ ЕПЦ
«Маєток Святого Миколая»
НПП «Гуцульщина»

Літнє сонцестояння

Сонцестояння - це астрономічне явище, коли Сонце під час сходу, на декілька днів займає крайнє західне положення та підіймається найвище над горизонтом.

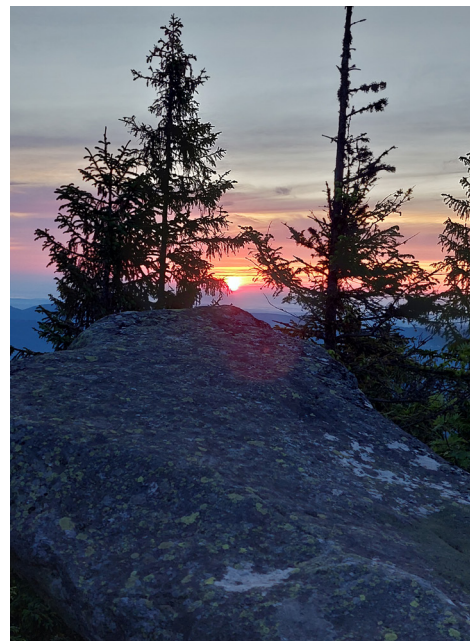
Напередодні літнього сонцестояння відбулася експедиція науковців Парку до найвищої вершини Косівщини г. Грегит (1472 м), на якій у давнину було календарне святилище. Зокрема, на північній вершині Грегота був Храм двом визначальним життєдайним стихіям - СОНЦЮ і ВОДІ. У святилищі закладений глибокий космогонічний, філософський, віталістичний (життєдайний життєстверджуючий) зміст. Поєднання цих стихій

є запорукою органічного життя на Землі, збереження енергії, інформації, вмирання і відродження, вічності, як межі між життям і потойбіччям. Тут відображена космогонічна та теогонічна міфологія давніх мешканців.

Вдосвіта 19 червня небо було майже безхмарним і нам пощастило спостерігати величну картину - схід сонця. Сонячний диск почав з'являтися о 5 год. 16 хв. Були протестовані (підтверджені), виявлені у 2024 р. календарні артефакти (трикутні тунелі), за якими фіксували важливі астрономічні явища - схід/захід сонця у дні літнього і зимового сонцестоянь. Ці явища

і дати у давнину урочисто святкувалися, від них залежав весь уклад життєдіяльності населення.

Любомир
ДЕРЖИПІЛЬСЬКИЙ,
науковий співробітник
НПП «Гуцульщина»

Нещодавно у НПП «Гуцульщина» реалізовано проект «Гуцульська світлиця – сучасна інтерпретація культурної спадщини» за підтримки Українського культурного фонду. Мета проекту полягала у збереженні та популяризації гуцульської культури через її адаптацію до сучасних умов, у поєднанні традицій з інноваціями, у створенні унікального простору для культурного та туристичного розвитку регіону.

Мети проекту було досягнуто у повній мірі, усі поставлені цілі і завдання виконано, що є надзвичайно важливо. Однак, не менш важливим аспектом у проектному менеджменті є забезпечення сталості реалізованого проекту, що дозволяє зберегти та примножити досягнуті результати в довгостроковій перспективі.

Забезпечення сталості проекту «Гуцульська світлиця – сучасна інтерпретація культурної спадщини» потребує комплексного підходу, враховуючи як культурні, так і економічні аспекти. Ось кілька ключових напрямків, на яких слід зосередитися:

1. Фінансова стабільність. Джерела фінансування: пошук різноманітних джерел фінансування, таких як гранти, підтримка від місцевих та регіональних влад, партнерські угоди з приватними компаніями та залучення коштів від туризму. Доходи від діяльності: розробка додаткових послуг та продуктів, наприклад, майстер-класів, екскурсій, продаж сувенірів, що допоможе генерувати постійний дохід.

2. Інституційна підтримка. Партнерства: розвиток партнерських відносин з місцевими громадами, освітніми установами, музеями та іншими культурними організаціями.

3. Технологічна адаптація. Цифрові технології: впровадження сучасних цифрових технологій для покращення управління та просування проекту. Це може включати створення веб-сайту, використання соціальних мереж для промоції, онлайн-резервацію для туристів. Інновації в експозиції:

використання мультимедійних та інтерактивних технологій для створення привабливих експозицій.

4. Залучення громадськості. Прозорість та інформування: регулярне інформування місцевої громади про діяльність проекту, його досягнення та плани на майбутнє. Заходи та події: організація культурних заходів, фестивалів, майстер-класів, що залучають місцеве населення та туристів, сприяючи підвищенню інтересу та підтримці проекту.

5. Моніторинг та оцінка. Оцінка результатів: регулярний моніторинг та оцінка успішності проекту, аналіз отриманих результатів та коригування планів. Зворотній зв'язок: залучення відвідувачів та місцевих жителів до зворотного зв'язку, що допоможе поліпшити якість послуг та продуктів.

Ці заходи допоможуть забезпечити довгострокову стійкість та успіх проекту «Гуцульська світлиця – сучасна інтерпретація культурної спадщини», сприяючи збереженню культурної спадщини та розвитку місцевої громади.

Потрібно зазначити, що частину цих заходів вже впроваджено, а деякі знаходяться у процесі впровадження. Зокрема, задля просування проекту, ще на початку його реалізації, створено сторінку у соціальній мережі фейсбук, яка успішно функціонує, висвітлює всі анонси та завершені події, пропагує Гуцульщину її традиції, культуру митців тощо. Окрім того, маємо створені інновації в експозиції – це окремі експонати у доповненій реальності, які користуються популярністю як у дітей, так і дорослих відвідувачів.

Також у Світлиці регулярно організовуються різноманітні культурні заходи, майстер-класи, екскурсії, виїзні засідання, семінари, наради тощо. Так, за час функціонування музейно-креативного простору мали нагоду організувати творчі зустрічі із митцями слова нашого краю – Василем Шкурганом та Іванною Стеф'юк; нас відвідали імениті поети та письменники: Євген Баран, Василь Гостюк,

Анатолій Кичинський.

Для відвідувачів Світлиці проведено понад двадцять тематичних майстер-класів із ліплення сирного коника, виготовлення різдвяного павука та стрітенської свічки, писання писаночки. А найбільш популярними серед дитячої аудиторії є майстерки із вибілки на тканині та ткацтва.

Користується популярністю Світлиця і як база проведення семінарів, нарад, виїзних засідань. Зокрема, такі інтервенції у нас проводили освітяни Косівської та Рожнівської громад, учасники клубу «Юні лісові рейнджери» Рожнівського ліцею, учасники підсумкової конференції програми Interreg NEXT Poland-Ukraine, учасники зимової сесії Карпатської школи та ін.

Окремо хочеться відмітити особливих гостей Гуцульської світлиці, наших Воїнів-Захисників, що проходили реабілітацію в таборі для бійців АТО «З любов'ю в серці» та, в рамках своєї програми, відвідували і наш музейно-креативний простір. Дуже раді, що змогли хоч мізерною частинкою докластися до цієї надзвичайно потрібної та важливої справи.

Загалом, за час реалізації проекту та функціонування Гуцульської світлиці, а це 10-ть місяців, наш музейно-креативний простір відвідали близько двох тисяч осіб, що у рази більше ніж за аналогічний період у попередні роки.

Отже, робота над забезпеченням сталості реалізованого проекту триває. У перспективі музейно-креативний простір «Гуцульська світлиця» має великий потенціал для збереження та розвитку культурної спадщини Гуцульщини, розвитку туризму в регіоні.

Надія КОПЕР,
начальник відділу рекреації
НПП «Гуцульщина»

Pipistrellus kuhlii (Kuhl, 1819)

Клас Ссавці (Mammalia), ряд Рукокрилі (Chiroptera), родина Лиликові (Vespertilionidae), рід Нетопир (Pipistrellus).

Природоохоронний статус за Червоною книгою України «вразливий». Міжнародний природоохоронний статус виду – LC.

Вага особини становить 5–10 г, довжина тіла 40–48 мм, довжина хвоста 30–34 мм, довжина передпліччя 31–37 мм, розмах крил 21–24 см.

Харчується дрібними комахами, в тому числі Diptera, Psocoptera і Coleoptera. Цей вид цілорічно живе поруч з людиною, тому зустрінися з ним можна в будь-який час. Зимують нетопири великими колоніями.

На території Косівщини нетопирів виявлено

близько 10 особин у Кутській опорній школі. Тут вони перебували на зимівлі у щілині міжвіконня. Вид раніше у національному парку і прилеглих територіях не реєструвався. В останні десятиліття поступово розширює ареал Україною.

Новини Первинної профспілкової організації НПП «Гуцульщина»

ППО НПП «Гуцульщина» здійснює представництво і захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів Профспілки. У 2024 році відбулися Загальні збори трудового колективу, на яких узгоджена нова редакція Колективного договору між ППО НПП «Гуцульщина» та адміністрацією парку. Кожен із присутніх зміг внести свої пропозиції, зауваження щодо змісту Колективного договору, обговорити деталі та почути відповіді на запитання, які хвилюють найбільше. Також, присутні ознайомилися із фінансовим звітом про наповнення профспілкового рахунку та витрати. Зокрема, було наголошено,

що у 2023 році Атомпрофспілка надала безповоротну фінансову допомогу ППО НПП «Гуцульщина» на суму 20000 грн. Видатки профспілки за 2023 – це нарахування матеріальної допомоги фізичним особам – членам профспілки, витрати на відзначення знаменних подій членів профспілки (подарунки дітям та онукам членів профспілки на Святого Миколая, підбиття підсумків 2023 року, оголошення в газеті «Гуцульський край», банківські комісії тощо). Було обрано нового представника у члени профкому – Рихтик Ольгу Петрівну. Члени профспілки відраховують 1% із заробітної плати на користь профспілкової організації. Слід відмітити, що всі кошти витра-

чаються відповідно до Статуту профспілки та після погодження будь-яких витрат членами профкому, яких легітимно обрали члени профспілки, як своїх представників. Уся фінансова активність організації належним чином здається у державну податкову інспекцію. А члени профспілки звітують у своїх податкових деклараціях про розмір матеріальної допомоги, у разі її отримання.

Діяльність ППО НПП «Гуцульщина» і надалі буде зосереджена на захисті прав та інтересів членів Профспілки.

Марія ПАСАЙЛЮК,
голова ППО НПП «Гуцульщина»

Вітаємо ювілярів НПП «Гуцульщина»

Лосюк Василь Петрович з 60-річчям
Мазурал Мирослав Микитович
Фокшей Стелла Ігорівна з 55-річчям
Багрійчук Уляна Миколаївна
Іванчук Роман Ігорович з 40-річчям
Кристиняк Юрій Мирославович з 35-річчям
Циканюк Алла Юрівна з 30-річчям

Засновник і видавець НПП «Гуцульщина»
Свідectво про державну реєстрацію
ІФ №512 від 12.03.2004 року
Наша адреса:
вул. Дружби, 84 м. Косів
Івано-Франківська область;
тел./факс (03478) 2-37-09

Вісник засновано 27 вересня 2002 року
Видруковано
Шеф-редактор
Юрій Стефурак
Редактор
Надія Копер
Комп'ютерний дизайн та верстка
Ольга Димченко

Офіційний сайт НПП «Гуцульщина»
<https://hutsulshchyna-park.in.ua/>
Слідкуйте за нашими оновленнями:
<https://www.facebook.com/hutsulshchyna.park>

Автори фотографій:
Віктор Гавриленко, Ольга Риптик, Олег Погрібний, Юлія Стринадюк, Уляна Багрійчук, Ольга Димченко, Надія Копер.